

*Зі смертю короля важкі часи настали,
Закони інші й звичаї запанували –
Охоронців тіл для захисту наймали,
А охоронців душі без жалю знали.
Диявола під маскою добра не помічали,
І зло із легкістю у душі їх вноувало.
Про данську державу зовсім не дбали,
І крах її інтриги й вбивства наближали.*

1

Буря вирувала над Ельсинором¹. Морські хвилі вдарили об скелю з такою силою, наче мали намір зруйнувати її вщент. На вершині скелі ледь виднівся в темряві замок. Шум моря зливався із завиванням вітру, у вікнах замку миготіли вогники свічок. Іноді в якомусь вікні з'являлася фігура мешканця замку зі свічкою, яка вдивлялася в шаленство стихії, радіючи, що перебуває під надійним захистом стін. І тільки самотня постать вартового виднілася на сторожовій терасі. Він крокував з кінця в кінець, щосили борючись із рвучким вітром. Вартовий Франциско промерз до кісток, йому було моторошно в темряві, проте він ні на мить не покидав свій пост. І раптом крізь завивання вітру його вухо вловило чийсь кроки.

¹ Ельсинор (точніше, Хельсінгер) – місто в Данії, на березі протоки між о. Зеландією і Скандинавським півостровом; біля нього в 70–80 рр. XVI ст. збудований замок Кронберг.

— Хто там? — долинуло з темряви запитання.

— Назватись першим ти повинен, — строго мовив Франциско.

— Нехай живе король! — почув Франциско голос, схожий на голос Бернардо.

— Бернардо? — перепитав про всяк випадок Франциско, хоч був майже впевнений у цьому.

— Так, — підтвердив його здогад Бернардо.

— Прийшли ви справді вчасно нині — хвилина в хвилину, — зрадів Франциско.

— Пробило північ вже, іди лягай, Франциско, — сказав Бернардо, відпускаючи закоцюблого від холоду вартового в тепло замку.

— Як минули години варти? — поцікавився Бернардо у Франциско, який уже мав намір покинути свій пост.

— Спокійно, й миша не пробігла, — відгукнувся той.

— Ну що ж, добраніч, йди уже, Франциско, — мовив Бернардо. — Як Гораціо й Марцелла стрінеш, скажи їм, щоб не барились і відразу йшли сюди.

— Здається, чую чийсь кроки, — зауважив Франциско і вигукнув у темряву: — Гей, хто там? Стій!

З темряви долинули голоси Гораціо і Марцелла.

— Країни друзі, — мовив Гораціо.

— І короля підданці, — додав Марцелл.

Коли вони підійшли ближче, Франциско нарешті побачив їх і, минаючи, повідомив Марцелла, що на пост уже заступив Бернардо.

— Агов, де ти, Бернардо! — гукнув Марцелл, ще не бачачи того в темряві.

— Це ти, Марцелле? Гораціо з тобою? — долинув із пітьми голос Бернардо.

— Так, я тут, — відгукнувся Гораціо.

Бернардо виринав із темряви і привітався з ними, а Марцелл одразу почав його засипати питаннями про привида.

Бернардо відповів, що сьогодні привида ще не було.

— Гораціо вважає, що це — витвір нашої уяви, — зауважив Марцелл. — Він в існування привида не вірить, хоч двічі вже зіткнулися ми з ним. Тому я запросив його повартувати з нами. Підтвердить це чи заперечить — хай сам побачить всі ці дивні речі. А як все ж з'явиться той привид знову, нехай Гораціо почне із ним розмову.

— Не вірю я у ті байки зі склепу. Привид не з'явиться, — озвався Гораціо.

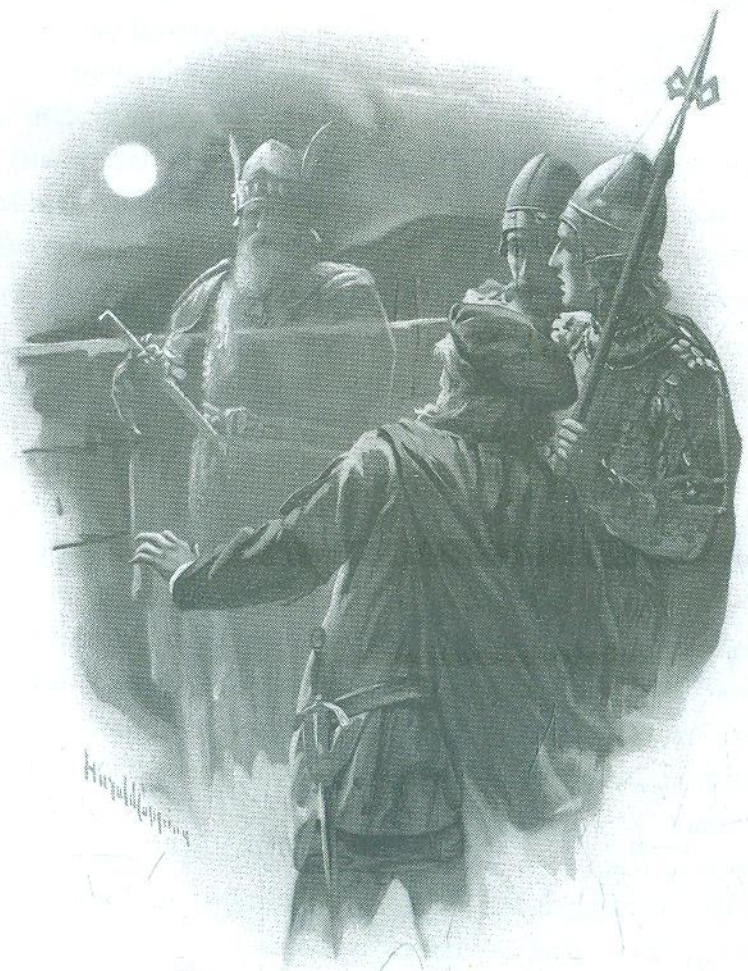
— Присядьте на хвилину біля нас, — наполягав Бернардо, — ми слух атакувати знову будем ваш. І підем без вагань на штурм, щоби здолати скептицизму вашого мур. Недовірливо на нас так не дивіться, мару цю справді бачили ми двічі.

— Ну що ж, послухаєм Бернардо, хай ще раз розповість про привида докладно, — погодився Гораціо.

— Сьогодні, як і у минулу ніч, з'явилася у небі зірка, — почав свою оповідь Бернардо, — та, що від Полярної лівіш. Так-от, до півночі вона пройшла свій шлях і в тому ж місці сяє в небесах. Як тільки дзвін ударив, Марцелл і я...

Та Бернардо урвав свою розповідь, бо тієї миті на сторожовій терасі з'явився привид.

Тишу, яка раптом запала, порушували лише тривожний гул моря і завивання вітру. Лець помітна в темряві ночі моторошна потойбічна фігура вселяла в серця хоробрих воїнів страх, знерухомлювала їхні тіла. Неймовірний, неземний холод пронизував наскрізь усіх присутніх на сторожовій терасі.

— Знову йде! — губи Марцелла ледве ворушилися.
— Точнісінько небіжчик наш король, — видавив із себе Бернардо.

— Учений ви, Гораціо¹, то ж не баріться, — звернувся до нього Марцелл, трохи оговтавшись, — та не мовчіть уже, до привида озвіться.

— Хіба не схожий він на короля? — пошепки спитав Бернардо. — Уважно придивіться.

— Так, дуже схожий; страх і подив мене бере, — погодився Гораціо.

— Немов чекає, щоб промовив хтось до нього, — знову почав напосідати на нього Бернардо.

— Гораціо, спитайте, чого марі тій треба, — почав підганяти Гораціо і Марцелл.

— Ти хто такий, що в обладунках короля покійного опівночі тут походжаєш? — мовив Гораціо. — В ім'я небес, відповідай мені!

Бернардо зауважив, що привид хоче йти геть, і почав просити Гораціо, щоб він якось затримав його.

— Стривай, стривай! Не йди, озвись до мене! — почав свою другу спробу Гораціо. — В ім'я небес, промов!

Друга спроба теж виявилася невдалою, і привид зник, немовби розтанув у повітрі.

— Пішов, не відповів. Мабуть, образився, — мовив розчаровано Марцелл.

¹ Учений ви, Гораціо... — Гораціо — студент і, отже, знає латину. Заклинання духів треба було виголошувати латиною. І досі в англійській мові слово *Scholar* (яким називають Гораціо) означає знавця класичної літератури, тобто римської і грецької.

— Ну що, Гораціо? — запитав Бернардо. — Хоч привид вже пішов, та все ще ви бліді і тремтите зі страху. Напевно, все-таки тут більше щось, аніж уява наша? Як ви вважаєте?

— Як перед Богом, я б ніколи не повірив, якби не пересвідчився наочно, — відповів сполотнілий Гораціо.

— Хіба не схожий він на короля? — допитувався Марцелл.

— Як сам на себе ви, — погодився Гораціо. — Саме такі були на ньому обладунки, коли з Норвежцем¹ йшов з'ясовувать стосунки. І поглядом таким же лютим він дививсь, коли в бою з поляками уцент їх розгромив і з санями під лід полки пустив. Диво дивне!

— Так само в попередні ночі, як мертвих година надходила, — зауважив Марцелл, — він проходив повз нас кроком воїна.

— Що й думати про це — не уявляю... — мовив вражений Гораціо. — Боюсь, що з'ява потойбічна ця віщує якісь напасті й нещастя для держави.

— Раз привид вже розтанув у пільмі, ви ось що поясніть мені: навіщо всі ці варти денні і нічні? — звернувся до друзів Марцелл. — Навіщо день у день із міді ллють гармати, з чужих країв звозять військові припаси? Будують поспіхом щоразу нові судна, зрівнявши свята і неділю з буднем? Навіщо весь цей поспіх, піт, для чого всі гарують день і ніч? Хто з вас мені усе це зможе пояснити?

— Я спробую, — мовив Гораціо. — Усім відомо, король покійний наш, Гамлет, чий привид нам явився щой-

¹ ...коли з Норвежцем... — королем Норвегії.

но, дістав від короля норвежців виклик, який прийняв і переміг у герці чесним, а Фортинбраса виклик той призвів до смерті. Убитий разом із життям ще й землі всі віддати мав, які в походах він колись завоював. І надважливим був смертельний герць — король наш данські землі в заклад ставив теж. Вони би перейшли до нього, якби здобув Норвежець перемогу. Тож, відповідно до угоди і звичаю, ті землі Гамлету дістались. Та юний принц, син Фортинбраса, ніяк не може це прийняти — зі зброєю в руках завзято хоче землі ті відняти. Тому з окраїн, за капелків найтемніших, збирає покидьків, убивць, злодіїв за харч охочих на криваве діло. Саме у цьому, я гадаю, причина наших заходів військових та пильних варт — і джерело тривог та метушні в державі.

— Здається, так воно і є, — погодився Бернардо. — Тінь короля, можливо, саме через це з'являється що-